

Najczęstsze przyczyny występowania wad wymowy u dzieci **w wieku przedszkolnym**

Rozwój mowy u dziecka przebiega według ściśle ustalonych etapów, jednak poziom mowy bywa u dzieci bardzo zróżnicowany. Oznacza to, że są dzieci, które zaczynają mówić wcześnie, a ich wymowa od samego początku jest prawidłowa, ale są też i takie, które w wieku 7 lat wypowiadają się nieprawidłowo, mowa jest niewyraźna i mało komunikatywna. Ważne jest to, aby w porę zauważyć różne nieprawidłowości w wymowie Waszych pociech i w porę zgłosić się do specjalisty. Nie czekajmy, aż dziecko pójdzie do szkoły i zostanie rzucone na przysłowiową „głęboką wodę”. Do najczęstszych przyczyn zaburzeń mowy, w tym wad wymowy, zalicza się:

▪ **WADY ZGRYZU**

Mogą być przyczyną wadliwej wymowy niektórych głosek, a nawet wszystkich. Prawidłowy zgryz oznacza przyjęcie takiej pozycji łuków zębowych żuchwy i szczęki, aby stykały się możliwie jak największą powierzchnią, przy czym siekacze górne nieznacznie zachodzą na siekacze dolne. Najczęściej występujące u dzieci wady zgryzu to: zgryz otwarty, zgryz głęboki, tyłozgryz, przodozgryz, zgryz krzyżowy.

Przyczyny wad zgryzu u dzieci

- dziecko nie potrafi odzwyczaić się od ssania smoczka, palca lub innych przedmiotów;
- dziecko ma ciągle niedomknięte usta, problemy z mówieniem, jedzeniem czy oddychaniem;
- szybko traci mleczne zęby;
- niesymetryczna buzia albo zbyt mocno wysunięta lub cofnięta broda;
- zaciskanie zębów, zgrzytanie.

Rodzicu:

- Wstępnej oceny zgryzu dokonuje pediatra, gdy dziecko ma już wszystkie mleczaki (ok. 2 lat).
- Na pierwszą wizytę kontrolną do ortodonta można udać się w wieku 4-5 lat.

- Wady zgryzu można leczyć już u kilkulatek poprzez założenie aparatu ruchomego (aparat wymiowany). Do 12 roku życia leczenie u ortodonta jest refundowane.

▪ **NIEDOSŁUCH**

Warunkiem prawidłowej mowy jest prawidłowy słuch fizyczny. Przyczyn niedosłuchu u dzieci jest bardzo wiele, m.in.: nieleczone infekcje, zwłaszcza ucha środkowego; przyjmowanie leków uszkadzających słuch we wczesnym dzieciństwie; przebyta różyczka w czasie ciąży matki; urodzenie się dziecka z niską wagą; zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych; przypadki w rodzinie utraty słuchu, itp.

Rodzicu obserwuj swoje dziecko:

- Dziecko, które nie dosłyszy często nie odwraca głowy, kiedy go wołasz. Nie reaguje na polecenia, wymaga wielokrotnego powtórzenia poleceń.
- Domaga się, by mówić do niego głośniej. Podkręca regulator w telewizorze, radiu, komputerze.
- Może mieć trudności z koncentracją uwagi, jego mowa może być niewyraźna lub w ogóle może mało mówić.

▪ **SKRÓCONE WĘDZIDŁKO (łac. ankyloglossia)**

Skrócone wędzidełko powoduje brak możliwości uniesienia czubka języka ku górze, do wałka dziąsłowego. Powoduje to ograniczenie ruchów języka.

Jak rozpoznać?

- Kiedy dziecko poproszone o wysunięcie języka słabo wysuwa język lub nie jest w stanie dotknąć, np. brody;
- Kiedy u dziecka końcówka języka ma charakterystyczny kształt przypominający serce.

▪ **PRZERSOT MIGDAŁKA GARDŁOWEGO TZW. TRZECIEGO MIGDAŁKA**

Przerost migdałka prowadzi do wielu niekorzystnych zmian:

- Dziecko przestaje oddychać przez nos, a zaczyna oddychać przez usta, chodzi z otwartą buzią.
- Może chrapać podczas snu.

- Mogą występować problemy ze słuchem (przerośnięty migdał może zatykać część trąbki słuchowej).
- Dziecko mówi przez nos, skarży się na zmęczenie i bóle głowy.
- Oddychanie przez usta prowadzi do powstania wad zgryzu lub nawet nieprawidłowego rozwoju podniebienia.

Rodzicu bądź czujny i w razie tych dolegliwości zgłoś się najlepiej do laryngologa.

▪ NIEPRAWIDŁOWE FUNCJONOWANIE NARZĄDÓW MOWY

Ta nieprawidłowość jest związana m. in. z niską sprawnością języka, warg, zakłóconą pracą mięśni napinających i przywodzących więzadła głosowe, trudności koordynacji pracy więzadeł głosowych z artykulacją nasady, nieprawidłową pracą zwierającego pierścienia gardłowego.

Rodzicu, aby pomóc dziecku usprawnić aparat artykulacyjny i wzmocnić mięśnie twarzy przeprowadzaj z dzieckiem rozmaite ćwiczenia artykulacyjne. Można je wykonywać podczas codziennych czynności, np. mycia zębów, jedzenia. Bawmy się z naszymi dziećmi w robienie dziwnych min przed lustrem.

▪ NIEPRAWIDŁOWE WZORCE MOWY

Dziecko uczy się mowy poprzez naśladownictwo. To właśnie w domu rodzinnym mniej lub bardziej świadomie stymulujemy rozwój mowy dziecka. Podczas codziennych czynności udzielamy odpowiedzi na nurtujące pytania dziecka, opowiadamy o otaczającym nas świecie, ale nie zawsze robimy to we właściwy sposób.

Rodzicu:

- Nie spieszczaj mowy dziecka, nie naśluduj jej, np. „Tłosećke mlećka wypije naś mały śkśat”. Utrwalasz w ten sposób nieprawidłowy wzorzec mowy.
- Nie wytykaj błędów, które w tym czasie mieszczą się w granicach normy rozwojowej. Trzylatek ani czterolatek nie mówią r, bo jest to najtrudniejsza głoska do wypowiedzenia. Często dziecko wymawia ją dopiero w wieku 6 – 7 lat, jeśli wywoła się ją u dziecka przedszkolnego „na siłę” może dojść do deformacji takiej głoski i trudno ją potem usunąć.
- Wadliwa wymowa osób z otoczenia może spowodować, że dziecko będzie ją naśladować.

Rozwój sensorywny dla rozwoju mowy (największy potencjał rozwojowy tej funkcji) to wiek od 2 do 5 lat. Niech nam nie umknie.

Opracowała: mgr Agnieszka Koziół